Poštnina plačana v gotovini. Cena 25.— lir Spediz. in abb. post. I. gr.

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 62-78
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzutta st. 18.
CENA: posamezna številka L 25. — Naročnina: mesečno L 100, letno L 1.200. — Za inozemstvo: mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni čekovni računi: Trst štev. 11-7223, Gorica štev. 9-18127

Leto VII. - Štev. 32 Trst - Gorica 14. avgusta 1953 Izhaja vsak petek

Zavezniška politika na krivinah

V zadnjem času smo zasledili v tujem tisku povečano zanimanje za Trst in njegovo usodo. Na nekaj glasov, ki so se zavzemali za ohranitev Svobodnega tržaškega ozemlja, smo v našem listu že poročali.

Italijanska diplomacija z neutrudljivo čuječnostjo bdi nad svetovnim javnim mnenjem in premika svoje propagandne ročice ob vsakem utripu tujega tiska. Kakor hitro zagleda beli dan uglednejši glas, ki ne soglaša z italijanskimi zahtevami po priključitvi Trsta Italiji, se v isti državi promptno pojavi nasprotno mnenje, ki zagovarja italijanske težnje. Tako »popravljanje« javnega mnenja je v zadnjem času posebno aktivno v sosednji avstrijski republiki, da niti ne govorimo o italijanskih »korekturah« v Združenih državah in Veliki Britaniji.

Italija se ljubosumno boji, da bi v njene skomine po Trstu ne cepnila kjerkoli v svetu kapljica grenke resničnosti, ki bi postavila Trst tja, kamor spada. Po končanih volitvah se italijanska diplomacija kar ni mogla znajti. Porazdelitev glasov na posamezne stranke je nudila svetu vse premočan in preočiten dokaz o nestvarnosti De Gasperijeve politike, ki je napihnila tržaško vprašanje v osrednje težišče svoje zunanje in notranje politike. Italijansko ljudstvo je glasovalo tako, kakor so mu to narekovale njegove notranjepolitične, gospodarske in socialne koristi. Za iredentistične cilje se velika večina volivcev še zmenila ni, čeprav je večina italijanskega tiska prav tržaško vprašanje porivala v osredje volilnih gesel.

Popisan papir pač še ni javno mnenje! Če ne bi bilo tako, bi si težko razložili okoliščino, da so največji prirastek glasov doseglepravtiste stranke, ki v svojih programih ne zasledujejo iredentističnih ciljev, pač pa se potegujejo za izpolnitev mirovne pogodbe. Spričo takega izida volitev je italijansko diplomacijo zajel strah, da ne bi odločujoči zavezniki razkrili vso umetno iredentistično montažo ter se povrnili na stvarne osnove mirovne pogodbe z Italijo.

Skrajni čas bi že bil, da posebno zahodni zavezniki trezno ocenijo vso italijansko igro in pretehtajo škodo, ki jo zaradi podpiranja te igre koncem koncev sami trpijo. Borba proti komunizmu se bije tako v Trstu, kakor v Italiji. Namesto pa, da bi zavezniki to borbo krepili s pospeševanjem socialnih preosnov in z zmanjševanjem premoči velikega kapitala, so jo doslej podpirali z zagovarjanjem iredentističnih pohlepov. Namesto, da bi to borbo v Trstu podpirali s tem, da bi bili vsaj nepristranski, če že ne morejo neposredno ščititi gibanj za samostojnost Trsta, so obrnili hrbet krajevnemu prebivalstvu in se uklonili rimskim zahtevam. Kaj je potem čudno, če išče dobršen del prebivalstva zatočišče prav pri tistih strankah, ki so odločne nasprotnice zaveznikov, a so vsaj demagoško, če že ne iskreno izkoristile razumljive in nevarne težnje najširših krogov tržaškega prebivalstva po samostojnosti in po socialnih preosnovah.

Kdor je razsoden in trezen pač ne more drugega kakor pritrditi našim ugotovitvam, da je treba s tako skrajno škodljivo politiko prenehati!

Pripovedujejo, da si zavezniki želijo ohraniti tako italijnsko kakor jugoslovansko prijateljstvo. Če želijo zares iskrenega prijateljstva teh narodov in ne samo naklonjenosti trenutnih vlad, potem je prvi pogoj za tako prijateljstvo ta, da se ne vtikajo v njihove medsebojne prepire, posebno pa, da spremenijo svoje dosedanje zadržanje, po katerem prepuščajo vso oblast v coni A Italijanom, na drugi strani pa se ne brigajo, kaj počenjajo Jugoslovani v coni B. Tako postopanje je breznačelno in ne vodi nikamor! Tako ravna tisti, ki se ne želi zameriti nikomur, ki nima svoje lastne poti. Toda ugleda si s takim ravnanjem nihče ne utrjuje.

Prav nič težko si ni predočiti, kolikšen ugled bi si pridobili zavezniki v očeh vsega tukajšnjega prebivalstva in tudi v srcih italijanskega in jugoslovanskih narodov, če bi se odločno in jasno povzpeli na stališče nepristranskih čuvarjev koristi krajevnega prebivalstva. Kako zares »veliki« — v kolikor hočejo zares veljati — bi postali, če ne bi dopuščali nobenega zatiranja in če bi dosledno zagovarjali spoštovanje obstoječih pogodb, ne samo po črki, pač pa tudi po duhu njihovih določil.

Te misli je treba ponovno podčrtati prav v trenutku, ko prehaja italijanska iredentistična propaganda pod vodstvom diplomacije — po kratkem povolilnem odmoru — v novo ofenzivo. Človek se v resnici čudi zatrjevanjem nekaterega v ostalem uglednega tujega tiska, da je neizročitev Trsta Italiji posledica vseh italijanskih notranjepolitičnih težav, volilnega poraza in nezaupnice De Gasperiju. Ali niso dosedanji dogodki Zahoda dovolj izbistrili? Ali so tukajšnji zastopniki zahodnih velesil zaslepljeni ali pa jim ni mogoče prepričati svojih sonarodnjakov v oddaljenih domovinah o dejanskem stanju na Svobodnem tržaškem ozemlju in v sami Italiji? Brez takih vprašanj si je namreč nemogoče misliti, da bi po tako jasnem dokazu, kakršnega so nudile najprej tržaške, nato pa še italijanske volitve ter tem sledeča italijanska kriza, sploh še mogli nasedati limanicam, po katerih naj bi bil Trst kriv za vse, kar je v Italiji narobe....

Dozorel je čas, ko morajo zavezniki temeljito revidirati svojo politiko do Svobodnega tržaškega ozemlja in posebno svoje delovanje na tem ozemlju. V nasprotnem primeru se jim bo zgodilo, da bodo prepozno spoznali, kako z dosedanjo prakso sproti porivajo vse udute svojemu glavnemu nasprotniku — komunistom.

Zavit govor Malenkova pred Vrhovnim sovjetom

Kdo je likvidiral Berjo: Malenkov? Molotov? Rdeča Armada?

Po strmoglavljenju Berje je svetovno javno mnenje z nestrpnostjo pričakovalo, kaj bo prinesel novega Vrhovni sovjet, ki se je drugič sestal po Stalinovi smrti.

Po vsem, kar se je dosedaj na tem sestanku izkristaliziralo, je predvsem značilna utrditev in potrditev Malenkova za Stalinovega naslednika. Malenkov pa kljub zelo samozavestnemu in oblastnemu govoru, ki ga je pred dnevi sprožil v svet, še ne sedi trdno na rdečem prestolu. Osebno oboževanje vsakokratnega sovjetskega vršaca, ki je s pravo bizantinsko neokusnostjo vladalo tri in pol desetletja, je doživelo v komunističnem svetu pomembno preobrazbo.

Govor Malenkova, ki je nekak uvod v intromizacijo novega Stalinovega dediča, kaže marsikaj poučnega. Znaten del svojega govora je Malenkov posvetil notranjepolitičnim vprašanjem z močno porcijo demagoških samopoveličevanj. Tako je označil premirje na Koreji in krvave dogodke v Vzhodni Nemčiji 17. junija kot »veliko zmago pobornikov svetovnega miru«. Prav ta svetovni mir pa ga ni prav nič motil, da ne bi v isti sapi izpregovoril že naslednjo vojno hujskaško grožnjo: »Če bi Sovjetska zveza z mirno krvjo ne likvidirala vzhodnonemške vstaje, bi iz tega lahko nastale zelo resne mednarodne posledice.« Da bi tem svojim besedam dal še večjo težo, je dodal še tole: »Sovjetska zveza tudi razpolaga z vodikovo bombo.« In prav ta »vodikova bomba« je bila v resnici pravočasno tempirana. Dogodki v Vzhodni Nemčiji, na Madžarskem, v Bolgariji, na Češkoslovaškem in v Albaniji so pač take vrste in dosegli so že take sprostitve proti komunističnim zatiralcem, da je bila ta »vodikova bomba« prav tisti valptov bič, ki naj ponovno požene strah in trepet v mozeg in kri revoltiranim množicam in majavim komunističnim kolovodjem. Ta »vodikova bomba« je bila v prvi vrsti namenjena notranjepolitičnim nujnostim, čeprav ji ni mogoče odrekati določenega učinka tudi v zunanjem svetu.

Po Stalinovem vzoru je tudi Malenkov potolažil stradajoče sovjetske množice z obljubami, da bodo zaloge mesa, rib, masla, jajc, sladkorja, oblačil in obutve v naslednjih dveh do treh letih močno porasle. Tudi Stalin je leta 1948 napovedal, da se bo življenjska raven sovjetskega delavca v treh naslednjih letih dvignila tako visoko, da bo zasenčila življenjsko raven vsega ostalega delavstva na svetu. Stalin je bil krivi prerok in tudi Malenkov na žalost ne bo imel v tem več sreče. Malenkov je tudi priznal, da sovjetska kakovost izdelkov močno zaostaja za tujim blagom.

Zunanjemu svetu je s posnemanjem Hitlerja oznanil, da Sovjetija nima nobenih teritorialnih teženj več .Tudi Hitler je dajal podobna zagotovila vedno takrat, ko je lomastil po novi tuji zemlji. V ostalem je značilno tudi to, da je Malenkov v svojem dolgournem govoru samo enkrat imenoval Stalina, zato pa demonstrativno po potrebi in po nepotrebi neprestano vlačil na površje Lenina.

Po vsem tem govoru se bosta Togliatti in Vidali pošteno oddahnila. KPI padca Berje ni niti javno niti uradno raztolmačila svojim pristašem, medtem ko so komunisti drugih dežel naravnost tekmovali z udanostnimi resolucijami Kremlju. V brzojavni čestitki KP SZ k petdesetletnici ustanovitve ni Togliatti omenjal nobenega imena morebitnih Stalinovih dedičev, pač pa se je omejil izgolj na mrtve prvake marksizma: Lenina, Stalina, Marxa in Engelsa. Tudi Vittorio Vidali se je za svojo tržaško agenturo KPI strogo držal Togliattijevega besedila. Italijanski komunisti so pač previdni špekulanti. Vzdrževali so se vsakega razlaganja vse, dokler se vremena v Kremlju niso zjasnila. Malenkov govor in dejanja, ki mu bodo sledila, bodo gotovo na stežaj odprla italijansko komunistično govorilno in pisunsko aparaturo.

Malenkov je od Vrhovnega sovjeta prejel blagoslov za likvidacijo Berje, vendar pa okoliščine likvidacije Berje tudi s tem še niso razvozljane.

* * *

Likvidacija vrhovnega poglavarja sovjetske policije še vedno z nezmanjšano napetostjo vznemirja celotno svetovno javnost. Komunistični prvaki na tej in na oni strani železne zavese živijo v neprestani živčni razrvanosti in prenapetem pričakovanju, kaj jim prinese bližnja bodočnost. Prav nič manjše niso napetosti, ki pretresajo ostali demokratični svet.

Vrhovnega oblastneža orjaške države ni mogoče prekucniti, ne da bi že itak omahljivo ravnotežje med Zahodom in Vzhodom zakolebalo v neznane in nepreračunljive nevarnosti, katerim je izpostavljen ves svet. Pravilna in točna ocena kremeljskega dogodka je

(Konec na 3. strani)

Politika lakote

Teden dni je vzhodnonemški komunistični režim poskusal s prikritimi groznjami rešiti politična kolebanja, ki so jih v Berlinu povzročili Eisenhowerjevi darilni zavitki. Ko pa je število lačnih obdarovancev iz vzhodnega Berlina in Vzhodne Nemčije doseglo en milijon, je okoličeni Ulbricht udaril s kremeljskim trinoštvom. Ljudska policija je pričela pleniti darilne pakete, nenasitljivi partijski zaslužkarji so ropali obdarovance, nosili zavitke svojim stradajočim družinskim članom, pri tem pa zmerjali oropance z »ameriškimi agenti«.

Darilni paketi razganjajo komunistično histerijo do same besnosti. Komunistični zaslužkarji so s fotografskimi aparati drveli pred aprovizacijska središča, fotografirali obdarovance in fotografije lepili po zidovih vzhodnega Berlina. Železniški uradniki so prejeli stroga navodila, da ne smejo prodajati voznih listkov za Berlin. Vsi komunistični radijski oddajniki so kot na tekočem traku denuncirali imena obdarovancev. Agit-propovci so po pošti pošiljali komunističnim simpatizerjem falzificirane živilske nakaznice, da bi na ta način darilni zavitki kapljali v nenasitne komunistične vreče. Po radiu in letakih so širili lažnive vesti, da so živila darilnih zavitkov zastrupljena. S tem so ponovili laži o korejski bakteriološki vojni. Na tisoče komunističnih zaslužkarjev se je postavljalo pred razdeljevalna središča pod krinko zahodnoberlinskih upokojencev in brezposelnih. Naropane ali prisleparjene zavitke so prodajali nato državnim komunističnim trgovinam v vzhodnem Berlinu. Ko vse to ni zavrlo plazu sestradancev, ki so prišli v Berlin tudi od 200 in več kilometrov daleč, so uprizorili množične demonstracije.

Komunistični poglavar Ulbricht in njegovi pomagači pobijajo sedaj lakoto z lakoto. Pred nekaj dnevi so razdeljevalna središča razdelila že nad dva milijona darilnih zavitkov. Če se torej spravi na noge dva milijona sestradancev samo zato, da bi dobili nekaj hrane; če milijoni to storijo, čeravno je varnost vsakega posameznika resno ogražana, potem je to nepobiten dokaz, da komunisti svojega področja ne morejo več prehranjevati. Ti sto in stotisoči gotovo ne prihajajo zaradi propagande, niti zaradi okoriščenja. Prihajajo iz gole sile, prihajajo zato, ker jih na dolgo in nevarno pot goni — lakota.

Zanesljiva poročila zatrjujejo, da se celo komunistični prvaki spričo tega plazu sestradancev ne počutijo dobro. Trinoški Ulbricht, ki je v mnogem podoben pokojnemu razbesnelemu Hitlerju, je nameraval takoj s hermetično zaporo. Ves teden so ga lastni tovariši krotili, ker so čutili, da jih bo moro sovraštvo pobesnelega kolovodje pognalo v dokončni prepad.

Imajo popolnoma prav majavi tovariši. Tudi če Ulbricht s sovjetskimi tanki straži lakoto, ne bo mogel preprečiti, da se bodo tudi omahljivci obrnili proti njemu. On sam ustvarja na ta način revolucionarna ozračja, ki ga bodo končno zmlela. In Semjonov? Nekoč je bil bolj pameten. Izgleda pa, da se je po svojem povratku iz Moskve popolnoma spremenil. Menimo, da posluša nove gospodarje! To morda tudi rešuje uganko. Kdor seje veter, bo burjo žel!

Darilni zavitki pa se nevzdržno pretakajo iz Zahoda proti Vzhodu dalje. Morda se bodo središča prenesla tudi še na druga mesta železne zavese. Tako bo Eisenhowerjeva zamisel uspešno tekmovala z Marshallovim načrtom. Blagostanje je smrtni sovražnik komunizma! Ta nauk berlinski dogodki ponovno potrjujejo.

NEVARNO DRSENJE V ITALIJI

Kar se dogaja v Italiji, bi mogli imenovati popoln prehod iz ene v drugo ideologijo. Piccionijev neuspeh nam to najnazorneje dokazuje.

V teku zadnjih petih let smo opazovali, kako so stranke, ki so se pridružile De Gasperiju, hoté ali nehoté dolivale vodo v bleščečo se posodo svoje ideologije. Liberalci so tako svoj liberalizem prilagojevali težnjam novega krščanstva, republikanci pa so svojemu začetnemu proticerkvenemu pojmu ljudske države začeli odvzemati zarotniško ostrino. In tudi Saragatovi socialisti so svojemu marksizmu dajali dokaj umerjeni pravec in niso bili več zelo oddaljeni od ideologije katoliških sindikatov.

Danes so republikanci po vsej priliki odigrali svojo vlogo. Njihovi pristaši so začeli ojačevati borbenejše levičarske skupine.

Zato so monarhisti — z ali brez novih fašistov — pravzaprav tista skupina, ki ima odločitev v svojih rokah.

Vse te skupine se strinjajo v tem, da se zoperstavijo komunizmu. Vendar pa za podporo vladi stavljajo pogoje — in teh De Gasperi ni hotel sprejeti, medtem ko jih je bil Piccioni pripravljen sprejeti. Kajti razpustitev parlamenta in nove volitve bi bile v izkušnjah od 7. junija preveč tvegano podjetje.

Preostaja torej samo eno: izvršiti operacijo, ki bo popolnoma nasprotna oni, ki je l. 1948 privedla do zmage De Gasperija. To se pravi, namesto da pridružene stranke svoja načela prilagodijo demokrščanskim, morajo demokrščani svoja načela, kolikor jim je to mogoče — in ta možnost je nastopila po sili razmer — prilagodijo in spravijo v sklad z načeli zaveznških strank. Prisostvujemo torej procesu razvodenitve demokrščanstva. V katerem pravcu?

Na prvi pogled bi se moglo zdeti najprikladneje, če se monarhisti povežejo z demokrščani. Saj vprašanje monarhije ali republike ni tolikšne važnosti kot nasprotje v socialni politiki. Monarhisti so namreč svoje glasove prejeli od onih krogov, ki jih je agrarna reforma v južni in srednji Italiji najteže prizadela. Ali pa se — in to je vprašanje — demokrščanska stranka more izneveriti dosedanji svoji politiki? V bistvu tega nihče od nikogar ne zahteva. Kajti v stvari gre manj za aktivno izneveritev kolikor za pasivno. Od novih zaveznikov demokrščani ne zahtevajo, da bi svoje glasove oddali vladi. Zadošča, da se vzdržé glasovanja. Enako od njih monarhisti ne zahtevajo, naj opuste svojo socialno politiko. Zadostuje, da se vzdržé določenih ukrepov, ki bi bili desničarjem glede na njihove volivce neprijetni. Ali pa samo na področju notranje politike? Vsa podoba je, da je pri tem mišljena tudi zunanja politika. Torej Atlantski sporazum in tržaško vprašanje.

Na področju atlantske politike se očitno pripravlja povsem negativno nastopanje Italije, o tem ni najmanjšega dvoma. S Trstom ali brez njega, to negativno nastopanje je neizbežno. Kajti niti Francija, niti Nemčija in niti Avstrija ne stoje pred tržaškim vprašanjem in vendar za njih vse nastopa potreba, da poiščejo svojim vprašanjem rešitev izven atlantske politike. Pisanje severnonemških listov, stališče avstrijskega kanclerja Rauba in zadnje francoske pobude so pokazale, da je čas atlantske obrambe z raznih pogledov minil.

Kajti jasno je, da se vprašanje izpraznitve Nemčije in Avstrije po Sovjetih ne more rešiti drugače kot z vojno ali s sporazumom z njimi. Značilno je, da avstrijski demokrščani ta sporazum iščejo, čas bo pa pokazal, če bo nova smer sovjetske politike ta sporazum omogočila.

Potovanje Foster Dullesa in njegova pogajanja s Sygman Rheejem so pač najboljši znak resnosti, ki jo Združene države pripisujejo vprašanju splošnega pomirjenja. Od l. 1948 pa do danes je preteklo preveč vode, da svet ne bi bil spoznal, da si ne more izbrati za os svojega vrtenja izjave od 20. marca 1948. Zato pač italijanska politična kriza ni nič drugega kot spremni pojav splošne atlantske krize.

De Gasperi je upal, da bo zaradi neizbežnosti vojne njegov pristanek na atlantski sporazum prinesel Trst Italiji. Toda izkušnja zadnjih let je pokazala, da se je vojni mogoče izogniti in da je Atlantski sporazum neizvršljiv. Z neizvršljivostjo Atlantskega sporazuma odpada pa tudi izvršljivost izjave 20. marca.

Amerika ima zdaj drugih skrbi, da bi zaradi lepih oči Italije onemogočila ali preprečila ureditev Evrope.

USODA NAŠEGA ČLOVEKA

Danes brzi človek s časom v blazno vrtinčastem hlastanju po življenju, skozi nestalnost trenutka in dobe tako, da se ni v svoji najintimnejši notranjosti ne utegne izgraditi, da ne more uravnovesiti niti svojega najosebnejšega doživljanja in da mu duh omahuje kot močvirne lučke. Pri vsem tem se pa vendarle kdaj dogodi, da bežno zaživi svoje lastno življenje, da se mu hipno izoblikuje njegova lastna misel, da srce začuti potrebo po prezračenju. Ubogo srce! Duh itak že dolgo žvižga rakom.

Zbeganost in razdvojenost naše današnje družbe nujno povzroča še pogubnejšo zmedenost posameznika. Marsikdo si domišlja, da je zase premaknil na življenjski poti vse kamne spodtike; tu in tam kateri celo poskuša najti pot do človeka, da bi pred njim vsaj enkrat samkrat prezračil srce, toda ta domišljija in taki poskusi so kakor mehurčki iz milnice.

Premnogi so že spoznali, da človek ni stroj, marveč da je živo, misleče in čuteče bitje, ki stremi k lepoti in dobroti, katere ne more ustvariti noben stroj, niti postrojeno življenje, najmanj pa v brezoblično maso zgneteno človeštvo. Masa nima nikdar svoje duše, temveč jo povsem oblikujejo njeni glavarji, ki si jo prilagodijo svojemu hotenju in svojim potrebam primerno. Ker masa nima svoje duše, ne more imeti niti svojega obličja. Kot brezdušna in brezoblična pa ne živi, torej ne dovzema in tudi ne more ničesar dajati. Kar masa izraža, ni nikdar odraz njenega lastnega življenja in stremljenja, ampak le trenuten odjek hotenja in teženj poglavarjev ali glavarja, ki si jo je podvrgel.

Nam ni treba segati daleč izven našega območja, da spoznamo, kako se masi streže, da pokorno služi namenom in koristim svojih večno nezmotljivih glavarjev. »Trst je naš!« — poslušna masa odgovarja: »Tito naš!« Tito se dogovori s Togliattijem, masa rjuje: »Tito mi smo tvoji!« Porodi se želja po nekakšnem kondominiju, masa besni: »Tujega nočemo — svojega ne damo!« V nevarnosti je slovenska obala od Sv. Križa do Štivana, masa začudeno sprašuje: »Kdo si, ki kupuješ mojo dušo?« Zakaj ne sprašuje ista masa: »Kdo si, ki si zamešetaril našo dušo?« Zato, ker je ta masa vzklikala neminljivemu bratstvu, ko so fratelančne organizacije oropale Slovence Ciril-Metodove šole v Trstu, ker se je opajala na nesanjavem bogastvu stadiona »1. maj«, zato ker je molče odobravala fratelančne pojedine, na katerih so jedli kruh slovenskega delovnega človeka in napivali z njegovo krvjo vesoljnosti moskovske vere. Tako je bilo hotenje nezmotljivih glavarjev, katerim je monolitna brezoblična masa vzklikala slavo.

Na uradnih in na neuradnih moriščih po Sloveniji sta žela prebogato žetev tudi Stalin in Berja. Nikjer več ni Stalina in tudi Berja že trohni. Dolga je ta vrsta živih mrličev, dolga in nepregledna. Toda tisoči in tisoči, ki so jih slovenski žreci komunizma žrtvovali na oltar partijskih malikov, bo nekoč oživela in stopila pred obličje svojega naroda obdolžujoč in obtožujoč. Milijoni Jugoslovanov, ki so pahnjeni v najtemnejše duhovno uboštvo in najtrše telesno suženjstvo, se po informbirojevski resoluciji niso sprostili, marveč tlakujejo danes prav tako izgradnji nekega socializma, kot so prej morali služiti moskovski svetovni revoluciji. Kaj je torej novega? Ničesar! Niti masa ni dobila novega videza: ostala je brezdušna in brezoblična, mrtva gmota, ki ne more poroditi niti najponižnejše misli, ki ne more oblikovati najskromnejšega vprašanja: »Zakaj in do kdaj?«

Vendar smo v teh dneh slišali govorico svobodoljubnih ljudi v Vzhodni Nemčiji. Glasu teh ljudi ni mogla utišati hrumeča masa, ki jo, še malo bolj na vzhodu, ponovno pregnetajo, da izgubi Stalinovo in Berjevo obličje. Naša masa se izenkrat ponaša lahko še vedno samo s Titovo masko. Do kdaj? Morda tako dolgo, da se otrese nasilne pomasovljenosti, da se vsak posameznik zave svoje bitnosti in svoje nujnostne povezave v skupnost svobodnih ljudi, ki ne vršijo nad nikomer nasilja, a ga tudi od nikogar ne prenašajo. Morda res samo tako dolgo, da se »masa« otrese nasilne preobrazbe posameznika v kolektivnega človeka, ki nima več ne duše ne duha, ter se z lastnim hotenjem napoti po poti družbe svobodnih ljudi, ki ne potrebujejo varuštva ene same nezmotljive partije, ki ne potrebujejo enega nadčloveka, da skrbi in misli zanje. Morda tako dolgo, da se naš človek le končno zopet zave svoje osebne vrednosti in se otrese varuštva, ki mu ga je vsilila partija. Morda vendar ne tako dolgo, da ga korumpirani upravitelji spravijo dokončno na beraško palico. Uprava glavnega mesta Ljubljane jasno kaže pot, po kateri se slovenski narod spravi na kant!

Mi zamejci vidimo propast, v katero nevzdržno drvi najnaprednejši režim, in zaskrbljeno čakamo, kdaj in kako se bo zasukala usoda našega mučenega rodu. Bo njegova pot obrnila k soncu ali se bo

(Konec na 3. strani)

VESTI z GORIŠKEGA

Italija ščiti slovensko manjšino!...

Pod naslovom »Za malo Slovencev je stolna cerkev na razpolago« je »Messaggero Veneto«, štev. 186 od 6. t. m., priobčil značilno sramoten članek s »pritožbo« nekega svojega dopisnika proti slovenski maši v stolni cerkvi in v cerkvi sv. Ignacija na Travniku v Gorici.

Pismo, ki ga »Messaggero Veneto« priobčuje brez podpisa in ki ga zato lahko smatramo, da je bilo skuhano v njegovem uredništvu, vsebuje niz nesramnih laži, ko trdi, da je neumestno dovoliti slovensko versko službo v stolnici in na Travniku, ko je slovenskih vernikov tako malo, da jih prav lahko spravijo v cerkvico sv. Ivana. »*Zdi se nam* — pravi »Messaggero Veneto« — *da bi se morala postaviti meja vpadu malo stotin Slovencev, ki so se spustili v naše mesto tudi v tem predelu.*«

Gre torej za zgolj šovinističen napad na Slovence kot take in za grobo žalitev slovenskih vernikov, ki jih je toliko, da zlasti ob nedeljah napolnijo stolnico, cerkev sv. Ignacija na Travniku, cerkev na Placuti in cerkev pri sv. Ivanu. Napolnili bi tudi cerkev pri kapucinih, če bi jim tu italijanski kapucini, nositelji »demokracije« in oznanjevalci Kristusove besede in krščanske strpnosti... slovenske maše ne bili prepovedali od 15. septembra 1947 dalje!

Zelo pomembno in značilno je, da so slovenski verniki v Gorici občutili hujšo kirvico pri italijanskih kapucinih kot pa pri komunistih samih!

Goriško stolnico pa Italijani navadno napolnijo samo ob nedeljah *ob dvanajsti uri!* Če bi slovenskih vernikov ne bilo, bi stolnica postala pravi nesmisel! Približno isto velja tudi za cerkev sv. Ignacija na Travniku!

Slovenskih vernikov ni »malo stotin«, ampak nekaj tisočev samo v mestu, brez Standreža, Podgore, Ločnika, Pevme in Sentmavra. Pri teh težkih razmerah in pri kratenju volilne pravice smo vselej Slovenci goriške občine sešteli nad tri tisoč slovenskih glasov. Kaj pa, če bi volilno pravico priznali tudi vsem slovenskim optantom, če bi italijanski šovinisti ne strašili slovenskih volivcev in skupaj s kominformisti lovili njihove glasove?...

Poudarjamo, da so Gorico zgradili Slovenci in jo tudi krstili prav z imenom »Gorica«! Od vsega začetka svojega obstanka je Gorica imela slovenske vernike. Njeni škofje pa so bili večinoma Slovenci, ostali pa so morali poznati tudi slovenščino.

Slovenski verniki niso torej vpadli v Gorico, ampak so tu rojeni, zato imajo prednost pred vsakim južnjakom.

Kaj pravi k temu gospod nadškof?

Radovedni smo, kaj pravi pa goriški gospod nadškof k izpadu lista »Messaggero Veneto«.

Slovenski verniki zahtevajo, da jih najvišji krajevni cerkveni poglavar brani in ščiti! Do danes pa niso še slišali, da bi se gospod nadškof oglasil v njihovo obrambo, zato so posebno zaskrbljeni in sumijo, da je pisanje »Messaggera Veneta« le uvod za dejanski napad na njihove verske pravice.

Prav goriškega gospoda nadškofa prosimo, da se pozorno ustavi na pisanju »Messaggera Veneta« in primerno nastopi v obrambo slovenskih vernikov, pa tudi, da skuša izslediti dopisnika tega lista, ki diši po duhovniški halji....

V ostalem pa predstavlja članek »Messaggera Veneta« nov dokaz o preganjanju Slovencev v Italiji. Pa se italijanski zastopnik v Ženevi upa trditi pred zastopniki Organizacije združenih narodov, da Italija ravna s slovensko manjšino naravnost idilično!...

Za strogo postopanje proti prikrivanju dohodkov

Zveza svobodnih sindikatov zahteva strogo nadzorstvo nad prijavo dohodkov v smislu Vanonijevega zakona. Zahteva, da se nekateri primeri pregledajo in ugotovi dejansko stanje, pravi položaj dohodkov. So namreč primeri, zlasti pri ljudeh, ki izvršujejo svobodne poklice in ki ne prikrivajo v javnosti svojega dobrega finančnega stanja, da so prijavili nižje dohodke kot jih imajo preprosti delavci.

Ta postopek ni socialen. Zakaj bi moral več plačati tisti, ki ima manj in ne obratno?!

Zato je popolnoma pravilna zahteva združenih svobodnih sindikatov in morajo vsi pošteni državljani skrbeti, da bodo pravice in dolžnosti pravilno in pravično razdeljene!

Demokristjan Piccioni je zavrnil mandat za sestavo vlade

Po padcu De Gasperijeve vlade so se bivši demokristjanski zavezniki liberalci, republikanci in Saragatovi socialisti zopet premislili za neke vrste sodelovanja z demokristjani. Po skupnem štiristranskem razgovoru so se sporazumeli na sledečem: liberalci stopijo v vlado z demokristjani, republikanci in Saragatovi socialisti pa bodo to vlado vsaj zaenkrat podprli. Vladni program pa mora biti pretežno socialnega značaja.

Zdi se, da so se liberalci, na pobudo katerih je prišlo do tega sporazuma, zbali Piccionijeve orientacije na desno z oslonitvijo na monarhiste.

Monarhisti in novi fašisti so takoj napovedali, da bodo glasovali proti Piccionijevi vladi, ki hoče raje obdržati stike z bivšimi zavezniki kot pa z njimi.

Tako bi utegnila dobiti Piccionijeva vlada 303 glasove večine, proti pladi pa bi glasovali komunisti, Nennijevi socialisti, novi fašisti in monarhisti, kar znese skupno 287 glasov.

Kar naenkrat pa je v torek 12. t. m. Piccioni vrnil predsedniku republike mandat za sestavo vlade.

Saragatovci so namreč odpovedali podporo vladi zaradi nekaterih demokristjanskih osebnosti, katerih niso marali videti v vladi. Tudi proti osebi De Gasperija, ki bi bil moral postati zunanji minister, se je pojavilo od več strani ostro nasprotstvo. Tako je Piccioni uvidel, da njegova vlada bi zaupnice ne dobila in je raje mandat vrnil.

Srečanje na Višarjah

Vsako leto poroma več tisoč Slovencev na Sv. Višarje. Tako tudi letos. Med letošnjimi počitnicami sem predpreteklo nedeljo srečal goriško skupino z Vrha sv. Mihaela in Slovence s Koroške.

Pri prvem stiku s Koroščci sem mislil, da gre za Nemce, ker so med seboj občevali samo po nemško. Ko pa so slišali, da s svojim sinom in z gostilničarko govorim slovenski, so tudi oni začeli po slovensko.

Zvečer je skupina mladih deklet in fantov z Vrha prav lepo in prijetno prepevala narodne pesmi, ki so ti segle globoko v srce. Glasovi pa so bili tako harmonično ubrani, čisti in mili, da si moral poslušati in ostrmeti!

Naši mladi koroški bratje so stali ob strani in poslušali. Eni so se približali in skušali sodelovati. Drugi so s koroškimi dekleti gledali in poslušali ob strani. Prvi in drugi so se mi zdeli v zadregi!

»Naša Koroška umira!« mi je šinilo v glavo. Težko in trpko sem to občutil in videl.

»Tudi jaz bom z vami pel«, se je ves ganjen približal pevcem z Vrha nek Korošec. Ves je zahrepenel po lepi slovenski pesmi in je bil globoko ganjen.

»Se lahko vstanejo«, sem se pri tem prizoru prepričal. »Če bi se le bolj pogostoma srečali z našimi goriškimi pevci!«

Mlado dekletce, ki se je tesno držalo krila svoje mamice, sem nagovoril po slovensko in vprašal, kateri razred šole je obiskovala.

Obletnica „odrešenja“

Za 9. avgust so krajevni italijanski časopisi napovedovali velike stvari.

Po 37 letih je pač prav in primerno, da se ponovno obnovi spomin na slavne dni prve svetovne vojne, ko je bila Gorica odrešena. Ta dan bo kljub novejšim aktualnejšim dogodkom ostal kot nepozaben zgodovinski dan. Stvar je popolnoma razumljiva, saj je prav ta dan Italija prvič stopila na goriška tla. In to pred dobrimi trideset imi leti ali točneje prav pred 37 leti.

Ljudstvo kaj rado pozablja preteklost in gleda z večjim zanimanjem le v sedanjost in še bolj v bodočnost. Zato bi verjetno šel 9. avgust za večino Goričanov neopažen naprej, če ne bi krajevni časopisi obudili spomina na tisti dan v letu 1916.

Da bi ta dan dostojno proslavili, so napovedali razne prireditve in svečanosti. Kot glavna točka teh slovesnosti bi bila Verdijeva opera »Nabucco« v interpretaciji znane operne pevke markize Serafine di Leo in Cook.

Toda kar na lepem in tik pred praznikom pride vest, da opere ne bo. Pozneje so časopisi prinesli kaj malo prijetno ozadje vseh spletk in intrig v zvezi s to prireditvijo, ki se je spremenila v neprijeten kazenski postopek.

Pod poraznim vtisom tega poloma so tudi druge točke slavnostnega sporeda deloma odpovedale. Zaman smo pričakovali umetnega ognja, ki bi razsvetljeval goriški grad in mesto. Nekje v sredi mesta so se plašno dvignile okrog 9. ure tri sramežljive rakete, ki niso dosegle niti učinka slavnostne motorizirane baklade, ki je nekoliko zakadila po zapuščenem korzu. Baje je bilo več policije kot motociklistov.

Tako se je končala 37. noč osvobojenja.

Ljudstvo je sito takih prireditev, je pa še vedno žejno in lačno rešitve socialnega vprašanja.

Ljudske žitnice

V popolnem nasprotju s tem, kar se dogaja za železno zaveso, kmetje pri nas ponujajo svoje žito državni žitnici. Ker so te ponudbe na Goriškem velike, je vlada zvišala za Goriško količino žita za novih 10 tisoč stotov.

Oddaja žita se konča 31. avgusta.

Delavci v Južno Afriko

Goriški Urad za delo sporoča, da nujno potrebujejo strokovne delavce za železno opremo. Ti delavci dobijo takoj zaposlitev v J. Afriki.

Lov na nestalno divjačino

Izjemoma je dovoljen lov na nestalno divjačino že od 9. avgusta dalje, a samo v alpskih predelih južno od železniške proge Trst - Videm.

Uvoz klavne živine

Odslej bo lahko prihajala goveja živina za zakolj tudi čez prehod pri »Rdeči hiši«.

Doslej so pošiljali iz Jugoslavije klavno živino samo po železnici in jo iztovarjali naravnost v klavnico.

IZ SLOVENIJE

POPOLNA GIMNAZIJA V SEŽANI

Svet za prosveto in kulturo Slovenije je 14. julija t. l. odredil, da se v Sežani ustanovi popolna gimnazija.

GOSPODARSKI KRIMINAL

V okraju Ljubljana - okolica so sodni organi odkrili v lanskem letu za več kakor 50 milijonov dinarjev škode zaradi kriminalnih dejanj.

To ponovno dokazuje porast pomanjkanja čuta odgovornosti do ljudskega premoženja.

CENE ŽIVIL

Po bežnem pregledu tržnih cen živil je Ljubljana najdražje mesto v vsej Jugoslaviji.

Sledeče številke to jasno dokazujejo: v juliju je stal kg 90 odst. moke v Sarajevu in Zagrebu 33 din, v Ljubljani pa 36. Kilogram kruha stane v Zagrebu 48 din, v Ljubljani pa 60 din.

Krompir je stal v Novem Sadu proti koncu julija od 8 do 10 din, v Ljubljani pa 14 din v socialističnem sektorju, pri kmetu pa tudi 17-18 din.

Fižol v stročju stane v Beogradu največ 20 din, medtem ko stane v Ljubljani na socialističnem sektorju do 40 din, pri kmetu pa celo 50 din.

To sorazmerje velja povprečno za vse ostale pridelke in dokazuje, da je najdražje življenje v Sloveniji in še posebno v Ljubljani.

POMANJKANJE PITNE VODE V LJUBLJANI

Vodovodno omrežje Ljubljane je še vedno v predvojnem stanju, kljub velikemu razmahu površine mesta in števila prebivalcev.

Na področju mesta je namreč še vedno le 224 km in 128 m vodovodnega omrežja, kar služi le 6857 hišam, medtem ko je ostalih 3933 hiš navezanih le na navadne zidane ali zalite vodnjake. Ti vodnjaki so dostikrat neprimerni in nehigienski, kar dokazujejo tudi pogosti primeri tifusa in drugih črevesnih bolezni.

SOCIALNA VPRAŠANJA

Nagrada za pridelovanje v tržiških ladjedelnicah

Naši čitatelji se še spominjajo, da smo lansko leto pisali o sporazumu, ki je bil dosežen med delavskimi sindikati in vodstvom tržiških ladjedelnic. Vodstvo se je takrat zavezalo plačati vsakemu delavcu 8 tisoč lir nagrade pridelovanja (»premio di produzione«). V resnici je vodstvo lani ta znesek izplačalo. Letos pa trdi, da se je za to nagrado bilo odločilo pod pogojem, da se medtem sklene redna pogodba. In ker te pogodbe ni še, se vodstvo smatra neobvezano še nadalje plačevati nagrado 8 tisoč lir. Poleg tega pa izjavlja, da lansko izplačilo nagrade ni bilo definitivno, in ker pogodba še ni sklenjena, trdi vodstvo, da ima pravico zahtevati povračilo zneska. Zato si delavcem, ki so nagrado lansko leto prejeli in ki iz kakega vzroka delo zapuščajo, pridržuje 8000 lir.

V tem kočljivem položaju je sedaj prišlo do sporazuma tako, da so zadevo izplačila te nagrade prenesli na december t. l.

Omeniti pa moramo, da zahtevajo sindikati ne več 8000 lir pridelovalne nagrade, ampak 15.000!

Delavčeva plača je sveta stvar, zato stojimo na prepričanju, da sindikati pravilno ravnajo, ko se vsi skupaj resno in vneto potegujejo za njeno točno izplačevanje v pravični meri!

Zato je občudovanja in hvale vreden skupen nastop vseh treh sindikatov (CGIL, CISL in UIL), ki je privedel do skoraj stoodstotnega uspeha zadnje letošnje stavke. Ko gre za pravično stvar so taki skupni nastopi potrebni in vselej rodijo dober uspeh, ne glede na njihovo politično barvo.

Zborovanje notranjih komisij v Genovi

Pred kratkim so v Genovi zborovali zastopniki vseh notranjih komisij iz države (Commissioni interne) kompleksa IRI industrije, to je industrije, ki jo finansira država. Sprejeli so in poslali predsednikoma poslanske zbornice in senata sklep, ki zahteva, da vlada prevzame v lastno upravo omenjeni industrijski kompleks, ker bi na ta način mnogo prihranila.

V tem sklepu se vidi, da stoje delavci tudi na strani državnega dobrobita in da se ne zavzemajo samo za lastne koristi.

Zasebniki utegnejo vlado in državo izkoriščati s stalnim nepotrebnim iskanjem denarne pomoči. Včasih tudi zelo nepremišljeno, saj denar ne gre iz njihovih lastnih žepov. Kvečjemu si ga še kopičijo.

To so delavci uvideli, da se dogaja v kompleksu IRI industrije, zato so nastopili v smislu gori povedanega sklepa.

Natečaj za učiteljice otroških vrtcev

Goriško županstvo razpisuje natečaj za letno službo učiteljice v otroškem vrtcu. Pogoji za pristop k natečaju so razvidni iz oglasa na občinski deski goriškega županstva.

Rok za vlaganje prošenj poteče 25. t. m. opoldne.

Natečaj za diplomatsko službo

Uradni list št. 161 od 17. julija t. l. priobčuje razpis natečaja na izpite za 12 mest v diplomatski službi.

Za pristop k natečaju zahtevajo doktorat v pravu ali političnih ved ali diplomatskih in konzularnih ~~ved ali pomorskega gospodarstva~~ ali pa tudi gospodarskih in trgovinskih ved.

Prijaviti se je treba v roku 60 dni od 17. julija, in sicer na zunanje ministrstvo, z vsemi potrebnimi listinami.

IZ ŠTEVERJANA

Poslanec Baresi pri nas

Poslanec Baresi (rodom Barič odnosno Barich) je števerjanske občinske svetovalce prosil, naj ga oprostijo, ker ne zna govoriti slovenski. Poudaril pa je, da slovenski govori njegova gospa soproga.

Števerjanski svetovalci niso vedeli, da je poslanec Baresi nosil nekoč priimek Barič ali Barich in da je torej slovenskega rodu, sicer bi ga bili začudeno vprašali, kako to, da slovenščine ali hrvaščine ne zna!

Nam Slovencem v Italiji, kjer nas demokristjanska politika raznaroduje in noče uveljaviti posebne avtonomije, ker so prav goriški demokristjani nastopili proti tej avtonomiji, stoji posebno pri srcu vedeti, kako kdo svoj izvirni jezik spoštuje.

Poleg krajevnih potreb pa imamo Slovenci v Italiji še druge splošne potrebe in zahteve: zaščito naše manjšine jezikovno, politično, gospodarsko, kulturno in versko, ker smo povsod zalezovani od demokristjanske politike.

Te naše zahteve so dobro znane tudi poslancu Baresiju, pa ni on niti z besedico zinil v poslanski zbornici in pri vladi sploh, da bi tem našim upravičenim zahtevam (ne prošnjam!) ugodile! On sedi tudi v goriškem občinskem svetu, kjer so šovinistično vsi demokristjani kot en sam mož glasovali za oddajo slovenskih vrtcev organizaciji ONAIR. V tistem goriškem občinskem svetu sedi g. Baresi, ki stalno odbija vsako zahtevo slovenskih svetovalcev, da smejo govoriti v svojem materinem jeziku!

Naj se torej g. poslanec Baresi ne hlini v Steverjanu s prošnjo, naj mu oprostijo, ker slovenščine ne zna govoriti, ko pa proti našim svetovalcem v goriškem svetu, ki bi svoj materin jezik radi govorili, glasuje tudi on!

Mi Slovenci v Italiji radi spoštujemo vsakogar in radi vidimo, da se poslanec Baresi zavzame tudi za potrebe naših občin. Upravičeno pa zahtevamo vso iskrenost in vse naše pravice. Hkrati pa tudi zrcalno odkritosrčnost povsod. Ali iskren prijatelj ali iskren nasprotnik!

Občinska seja

V soboto 8. avgusta se je pod vodstvom novega župana g. Cigliča vršila seja občinskega sveta v Steverjanu, na kateri so svetovalci prevzeli sledeče referate: Podveršič Hermenegild: nadzorstvo na poslovanjem in uradništvom; Maraž Ignac: javna dela; Koren Franc: finančne zadeve; Tomažič Jožef pa socialno skrbstvo.

Ko je bil občinski svet ravno pri seji se je »slučajno« pojavil na vratih sobe poslanec Baresi (nekdanji Barič, odnosno Barich). Vprašal je, če kaj potrebujejo. Želje, ki so mu jih svetovalci izrazili si je zabeležil, med temi tudi željo, da bi vse poti števerjanske občine prevzelo v lastno vzdrževanje vojno ministrstvo. Obljubil je, da se bo zanimal.

Rekel pa je tudi, naj ga oprostijo, ker ne zna govoriti slovenski. Njegova žena pa da slovenski zna.

I Z L E T

Kmečko delavska zveza iz Steverjana priredi v četrtek 27. t. m. poučni kmetijski izlet v Conegliano in Casarso.

Prijave za izlet sprejemata g. Jožef Perin v Dvoru in trgovina Terpin na Bukovlju.

Odhod iz Steverjana ob 6. uri zjutraj.

Potnina s koriero stane za člane 900, za nečlane pa 1.000 lir.

Dobra letina

Letošnji pridelki na polju so splošno zadovoljivi. Dobro je dala pšenica, čeprav je spomladi prevladovala zaskrbljenost zaradi takratne suše. Enako dobro nabiramo tudi krmo. Trgatve pa izgleda, da bo za 30 odstotkov manj od lanskega leta. Vzrok temu pripisujemo slabemu vremenu, ki je nudilo ugodne pogoje peronospori, ki je tako hudo napadla naše trte, da ne pomnimo enake najmanj že kakih dvajset let nazaj.

Neurje je tudi pri nas, kakor po drugih krajih, prizadelo veliko škode sadju, a kljub temu ga je še precej. Največjo škodo je pa napravilo na hruškah. Zahtevalo je tudi težko nesrečo pri družini g. Pintar Antona: petnajstletnega Romana je namreč doletelo neurje, ko je bil na polju v Trebežu s prijatelji. Zatekli so se bili v neki kozolc, ki ga je burja podrla. Pri tem pa je fantiču popolnoma prelomilo nogo.

Menimo, da bi nam bilo neurje prizadelo še hujše in prineslo tudi točo, če bi v nižini, na primer v Fari in Krminu, ne bili streljali proti toči.

Nadvse zadovoljni smo s ceno vina, ki je zelo visoka. Razprodali smo že vse vino in le škoda, da ga nimamo več, ko vsi povpraševajo po njem!

DVE SMRTI

Pred kratkim sta v Steverjanu umrla naš stari pismonoša Jožef Klniec, ki je zvesto služboval skozi 25 let, in Viktorija Knez, ki je po treh letih postelje s težko boleznijo legla k večnemu počitku v 70. letu starosti. Pismonoša je bil star pa 84 let. Oba ohranimo v dobrem spominu, saj nista nikomur nikoli storila nič žalega in sta bila poštena in narodno zavedna. Vsem sorodnikom preminulih izrekamo sožalje vsi Steverjanci.

GOSPODARSTVO

V VINOGRADU

Zaradi deževnega vremena letos trta bujno in dolgo raste. In dokler trta raste, je vedno podvržena bolezni peronospore.

Da temu kolikor toliko odpomoremo, bomo vse stranske zalistnike (bastardi) odstranili oziroma priščipnili na dva lista.

Dokler grozdje ne dozoreva, lahko trtam tudi še škropimo z 1 odst. brozgo modre galice in apna. Škropili bomo bolj na lahko in v vršičke. Lahko tudi žveplamo, če opazimo plesnobo. V ta namen bomo vzeli 4 dele žvepla in 1 del prahu »Caffaro«.

Mladim trtam pa moramo škropiti po potrebi, vse dokler rastejo in jim ne smemo *odstranjevati stranskih poganjkov*. Če mladim trtam — eno do dveh let — odstranjujemo preveč poganjkov, jih s tem šibimo s posledico, da se njihovo korenje slabo razvija, kar ošibi celo trto.

SADNO DREVJE

Sadno drevje je ob zadnjem neurju hudo trpelo. Veter je nalomil veje in deloma tudi razmajal drevesa. Okrog debel je nastala jama, v katero bo ob deževnem vremenu vhajalo preveč vode, ki lahko povzroči gnitje korenin s posledico pogina debla. Pregledali bomo zato vse sadno drevje, odstranili nalomljene veje ter morebiti nastale jame okrog debel prekopali in zasuli.

BRESKVE

Breskve in ostalo sadno drevje lahko sedaj cepimo v oko.

To delo moramo opraviti, dokler v deblu kroži še sok, ali — kakor na splošno pravimo — se maja. Če deblo nima več soka, je cepljenje brezuspešno. Cepič, ki se prime, spoznamo s tem, da pecljič peresa, ki smo ga na cepiču odrezali, odpade kakor hitro se ga dotaknemo. Če se cepič ni prijel, lahko ponovimo cepljenje, če je drevo še v soku, to je se maja. Čez kakih deset dni bomo cepič odvezali in namazali z 2 odst. brozgo modre galice ali prahu »Caffaro«. To je potrebno zato, da cepiči dobro dozorijo, pri breskvah pa tudi zato, da cepiča ne pomori smolika.

V Jugoslaviji zopet odvzemajo zemljo

Po likvidaciji „kolhozov“ ustvarjajo „sovhoze“

Ko smo pred časom poročali o najnovejši jugoslovanski zemljiški preosnovi, ki je sicer uzakonila pravico za izstop zadružnikov iz zadrug (»kolhozov«), a je istočasno omejila največjo kmečko posest na največ deset hektarjev zemlje, smo pri tem omenili, da se s tem ukrepom ne bo povečalo število samostojnih kmetij, pač pa da bodo z zemljiško preosnovo pridobljene površine prešle v javni Zemljiški sklad, ki ga bodo obdelovala državna posestva ali pa zadruge. Državna posestva bodo uživala prav tako »samostojnost«, kakršno imajo industrijska podjetja za katera pravijo, da so »delavčeva«, zadruge pa bodo s svoje strani državi plačevale določeno najemnino.

V prvem in drugem primeru je to *zemljiški velekapitalizem na veliko*. V primeru obdelovalnih zadrug bo to pravzaprav nekakšen »kolonat«. Namesto prejšnjih »kolhozov« (uradno »obdelovalnih zadrug«), v katerih so bili zadružniki vsaj pravno tudi lastniki vse zadružne zemlje, nastajajo novi »sovhozi« (uradno »državna posestva« ali »delovne zadruge«), na katerih so obdelovalci po pravilu zgolj dninarji ali težaki.

Če so srednji in mali kmetje z novim postopkom prišli do take »samostojnosti«, v kateri ne bodo mogli ne živeti, ne umreti, je kmečki proletariat prišel iz dežja pod kap. Upanje, da bi se državni ali zadružni težak kdaj dokopal do svoje lastne zemlje, je s tem pod komunisti dokončno pokopano! Demagoško frazarjenje o »zemlji tistemu, ki jo obdeluje« je pozabljeno. Prebrisani partijci pač sodijo, da je dolžnost vseh siromašnih, da taki tudi ostanejo: siromaki, proleteri, nemaniči. Kako so s tem zadovoljne razočarane množice, katerim so še do nedavnega obljubovali raj na zemlji, je seveda drugo vprašanje.

Take so torej smernice in končni smotri, po katerih že pridno delujejo po raznih okrajih komisije za Zemljiški sklad, ki odjemajo kmetom one površine zemlje, ki presegajo deset hektarjev. Pri tem nastajajo zanimivi spori. Tako so komisije sklenile, da bodo upoštevale samo tiste pogodbe o delitvi posestva med potomce, ki so bile vknjižene pri Ljudskih odborih pred proglasitvijo novega zakona. Če so nekje posestvo razdelili kasneje ali pa svoječasne delitve niso vknjižili pri Ljudskem odboru, komisija takih delitev ne priznava in brezobzirno krči taka posestva na deset hektarjev. Kakšno krivico in škodo bodo pri tem utrpele družine s številnejšimi družinskimi člani, je jasno. Na deset hektarskem posestvu bo zelo skromno živela kvečjemu ena družina, vsi ostali sinovi in hčere, ki bi iz skupnega posestva dobili toliko, da bi lahko samostojno kmetarili, bodo odšli s trebuhom za kruhom v »delavske tovarne« ali pa na »delavska« državna in zadružna posestva.

Tudi svoječasne obljube, po katerih naj bi kmet obdržal predvsem tiste parcele, ki jih sam želi, so pozabljene in preklicane. Komisije namreč pravijo, da bi se vsi kmetje radi iznebili majhnih in oddaljenih parcel, obdržali pa obširnejša in bližu ležeča zemljišča. »Toda obširna zemljišča potrebujejo predvsem državna posestva«, zatrjujejo komisije. Tako bodo tudi pri tem kmete ociganili. »Bodoča davčna in gospodarska politika ter obdelovanje na raztreskanih parcelah bo kmetavzom že izbilo iz glave težnje po samostojnosti«, tako modrujejo komunistični okupatorji kmečke zemlje.

O odškodninah, ki so jo kmetom obljubljali za odvzeto zemljo, zaenkrat previdno molčijo. Ni izključeno, da bo šlo tako, kakor z odškodnino za »nacionalizirana imetja«, ki so jo prejeli samo tisti, ki so stali ob partijskih koritih....

Komunistični oblastniki pa se strahovito motijo, če mislijo, da bodo s takimi in podobnimi tatvinami zlomili odporno silo našega kmeta, ki ni pohleven uradniček, pač pa navajen biti svoj gospod na svoji zemlji, ne pa suženj, dninar ali težak. Vzdržal je dobrih osem let in če bo treba bo vzdržal še osem drugih in še več. Kako smešna, sleparska in hinavska postaja ob ponovni tatvini kmečke zemlje v matični državi »skrb« titovske »Kmetske zveze« v Trstu za našega kmeta. Ta »Zveza« o teh zanimivih vprašanjih kmečkih koristi in pravic molči in bo molčala.

Vlade se spreminjajo, kmet in zemlja pa ostajata!

Domišljavost pa taka!

Pobuda za razpis plebiscita, ki naj bi odločil o STO-ju, je klavrno propadla pred zborovalci na zadnjem štokholmskem sestanku Socialistične internacionale.

Nič zato! Je še toliko važnih vprašanj na svetu, da za zdaj še ne kaže, da bi moralo vodstvo tržaških saragatovcev prekmalu izpreči. Zato se je v samoohranitvenem nagonu lotilo na svoji zadnji seji visokoleteče resolucije, v kateri se ti domišljavi gospodje zavzemajo za začetek stvarne svetovne politike glede komunistične Kitajske, zagovarjajo zedinjenje Koreje in Nemčije ter na koncu zahtevajo — meni nič, tebi nič — odpravo sedanjega stanja v Trstu z upoštevanjem volje tržaškega prebivalstva.

Zares velike može ima tržaška strančica Saragatovih pristašev!

Njim zares nismo dorasli, zato se ne bomo spustili v razpravljanje o kitajski, korejski in nemški zadevi. Dovolili si bomo le ugotoviti, da je tržaško prebivalstvo svojo odločno voljo po ohranitvi STO-ja že dovolj jasno izreklo in odreklo talijanskim priseljencem pravico, da bi s plebiscitom odločali o naši bodočnosti, svobodi in samostojnosti.

Vera in politika

Londonski »Klic Triglava« prinaša v svoji številki od 6. julija ta zanimiv in tehten članek, ki ga v celoti objavljamo. Vendar to uredništvo lista ne moti, da ne bi v isti številki popolnoma pristransko prikazalo nevšečne dogodke v Gorici tik pred in med zadnjimi parlamentarnimi volitvami v Italiji. Prepričani smo namreč, da bi se nekateri slovenski krogi v Gorici drugače vedli, ko bi imeli za dušnega nadpastirja moža, kakor je bil pokojni katoliški britanski nadškof dr. Richard Downey.

Židje, protestanti in katoličani žalujejo za umrlim liverpoolskim katoliškim nadškofom dr. Richardom Downeyem, ki so ga 23. junija pokopali. Počiva v kripti bodoče največje katedrale na svetu, ki jo je sam začel graditi. Njen načrt je bil tako gigantski, da nihče ni mogel pričakovati, da bo dograjena za časa nadškofovega življenja. Pred njo bo stal velikanski kip Kristusa Kralja, ki bo iz protestantske Anglije, iz njene največje luke, vabil mornarje vsega sveta pod svoje okrilje.

Presenetljivo je bilo pisanje anglikanskega tiska o tem možu, ki je bil pri 47 letih iz navadnega duhovnika, »revnega in brez kakega poslanstva«, prvič izza reformacije povišan neposredno v nadškofa.

Londonski neodvisni »Times« ga je imenoval kot najvitalnejšo osebnost katoliške hierarhije Velike Britanije in mu pripisuje velik del zaslug, da so končala težka nasprotstva med katoličani in protestanti, ki so tako dolgo grenila politično življenje Liverpoola, tega sorazmerno največjega katoliškega velemesta Anglije.

Po liberalnem »Manchester Guardianu« si je poleg katedrale postavil boljši spomenik: dosegel ni le spoštovanja, ampak v mnogih primerih tudi ljubezen vseh razredov in ver, kar je bilo opaziti v času njegove bolezni, ko so molili zanj tudi po anglikanskih cerkvah in židovskih sinagogah.

»Liverpool Daily Post« je označil njegovo kariero kot edinstveno izza časov reformacije.

»Pokojni dr. Downey, navajen na velike množice, ni nikdar pritegnil večje množice ljudi kot ob svoji smrti«; tri sto tisoč ljudi mu je v času pred pogrebom, ko je ležal v cerkvi, v mimohodu izkazalo poslednjo čast, je ugotovil »Catholic Herald«.

V mimohodu in na pogrebu si mogel videti katolike ob protestantih, židih in celo poganih iz afriških kolonij. Mnogi so žrtvovali pol svoje dnevne plače, da so se mogli posloviti od velikega nadškofa.

Anglikanski škof v Liverpoolu je občudoval njegovo toplo prijateljstvo in prijaznost do vseh ljudi, katere koli vere so že bili.

Predsednik liverpoolskega »Sveta kristjanov in židov« ga je označil kot odličnika med mnogimi sodobnimi osebnostmi krščanstva, ki so našle odmev v srcih in mislih Židov. Od nadškofa Downeya je izšla pobuda za prvo veliko demonstracijo proti preganjanju Židov v Nemčiji ob nastopu Hitlerja.... Bil je ponosen, da so mu v hiši židovskega prijatelja v Londonu predstavili protestantskega arhitekta, ki mu je kasneje izdelal načrte za veličastno liverpoolsko katoliško katedralo.

Njegov sošolec, lancasterski škof msgr. Flynn ,ga je označil kot škofa, ki je govoril v sinagogi, sodeloval v debati na univerzi, naslovil svoje besede »Cricket klubu« ali pa se pozabaval na nogometni tekmi.

»Katoliška cerkev je z njim izgubila enega največjih učiteljev«, je ugotovil leedski škof msgr. Heenan.

In soglasna je bila ugotovitev, da je pokojni nadškof popeljal v svoji škofiji, ki vsebuje eno šestino vseh angleških in waleških katoličanov, katolicizem v polno svetlobo dneva. Kdor je živel kdaj v protestantski Angliji, ta bo vedel, kaj pomeni 32 župnij, ki jih je pokojni ustanovil v svoji škofiji, 16 pa pripravil, da bodo v kratkem ustanovljene.

Enako kot je nastopil proti totalitarnemu režimu Hitlerja in Stalina, je obsodil, četudi sam irskega rodu, nasilja, ki so jih izvajali irski nacionalistični ekstremisti.

Najstarejši britanski državni poslanec, g. Logan, je opisal, kako je dr. Downey posegel v politično življenje. Liverpoolski katoličani so bili v stalnih prepirih s protestanti, poleg tega pa so se dajali še med seboj v svoji »Katoliški stranki«. Kmalu po ustoličenju je poklical predse vsakega vidnega katolika posebej, nato pa je vse skupaj nagovoril: »Ne zanima me, kateri politični stranki kdo pripada. Toda kot vaš nadškof moram skrbeti, da boste kot katoličani tudi dobri državljani. Odločil sem se, da v moji škofiji ne bo nobene katoliške politične stranke!« Tisto noč je stranka prenehala.

Katoliška cerkev je z dr. Downeyem izgubila sijajnega teologa, filozofa, pridigarja, misijonarja, pisatelja in predavatelja. Toda Cerkev je danes bolj spoštovana kot prej.

Usoda našega človeka

„Mi se več ne znamo smejati!“

(Nadaljevanje s 1. strani)

pogreznil v brezdanjo temo? Krvavi spomeniki naše davne in najbližnje preteklosti bi nam morali biti kažipot na poti v popolno in nedeljivo svobodo. V poplavi naše pretočene krvi bi se morali prerediti za boljše življenje! Kri, ki že tisočletja teče, da hrani tujca in da poživlja tuje ideje, tuja hotenja, skratka cilje tujcev (Rimljani, Germani, Azijati so nam hoteli soliti pamet in odrediti našo življenjsko pot ter odmeriti prostor v zgodovini), je krepila našo voljo, da živimo svoje lastno življenje, da ustvarjamo in se izživljamo v svoji, specifično svoji svojskosti! Doslej smo še vedno, čeprav zbičani in do krvi raztrgani, vstajali in vsakokrat naredili mogočen korak na svoji poti naprej.

Masa ostane brezdušna in brezoblična gmota, ki sama sebe ne more oblikovati, temveč jo vedno gnetejo le drugi, točneje posamezniki po svojih potrebah in osebnih ciljih. Masa ne more živeti brez »voditeljev« niti brez strahu. Nikdar ne bo ona toliko dozorela, da bi lahko en sam dan preživela v svobodi pred strahom. Kazen je edino sredstvo, ki masi lahko privzgoji tisto trohico discipline, ki je potrebna, da se vsakdanjost lahko razvija brez večjih trenj in motenj. Res je, nekaj najmanj dognanega v človeškem življenju je pojem svobode. Celo na nagrobnih spomenikih svetnikov in pravičnikov beremo: »Živel je v strahu božjem.« Strah ni svoboda! Torej človek sploh ne more in ne sme biti svoboden. Tako nam postane marsikaj razumljivega v dogodkih zadnjih tednov.

Slovenska demokratska zveza si je na svoj prapor napisala osnovne človečanske pravice, kakor so zapisane v atlantski listini. Sledila je dokaj verno svoji veliki nalogi, da zamejskim Slovencem odpre pot do teh svoboščin. Drobila je vztrajno verige, ki so oklepale duha bridko preizkušenega in navidezno dokončno strtega Slovenca. Njeno delo je kazalo že celo začetne uspehe, ko so nekateri začeli misliti, da po taki poti Slovenci ne morejo biti zveličani. Ko je začel plahneti strah pred komunizmom, ko so ljudje začeli malo svobodneje dihati in verjeti v končne uspehe te borbe, je postalo nevarno, da se bo človek brez strahu drznil popolnoma vzleteti v demokratično pojmovanje sveta in življenja. To je pa sila nevarno, kajti sproščen duh in svobodna misel je ogromna sila. Zavreti je treba taka stremljenja, če že ne jih zatreti v kali. Zato pa je bilo potrebno, da se je namesto strahu pred rdečo poplavo vcepilo ljudem strah pred prižnico in peklom. Masa mora imeti svojega gospodarja, ki jo ustrahuje. Kako se to dogaja ni važno: brezoblična masa ne more spoznati niti kdaj jo terajo v narodno izdajstvo. Kaj zato, če sama sebe izdaja! Vseeno je, če je slovenski narod Franc Jožefov, Aleksandrov, Titov ali Stalinov, ... hudičev ali božji! Večno geslo so mu napisali njegovi lastni sinovi: »Hlapčuj, ponižno, vdano, v strahu....« Za to hlapčevanje pa so nagrade kaj malo različne: eden obeta lepšo bodočnost, sam Bog vedi kdaj in kje, drugi pa večno zveličanje. Po proklestvu na tej zemlji pač mora nekdaj in nekje biti nekakšno plačilo ... za kogar koli. Zato pa: suženj ostani večno suženj in ne glej nikdar v sonce! V blatu ostani črv, da boš vsaj komu koristen ... da bo hudičeva žetev bogata!

Tudi o slovenskem človeku je potrebno, da se izgubi nekaj besed. Povezava zamejskih Slovencev z rojaki v matični državi, pa naj si bodo vezi kulture, politične ali pa samo sorodniške, ima tudi na zamejca neoporečno toliko vpliva, da mu vtisne nekak pečat: slovenskega človeka, četudi ni tako izrazit, kot v matici. Poglejmo, kako izgleda slovenski človek skozi naočnike glavarjev in uradnih propagandistov.

Po trditvah teh poklicnih besednikov se je v kratkem razdobju dvanajstih let slovenski človek še na zunaj popolnoma spremenil. Z obraza je baje izginil »značilni« izraz zaskrbljenosti in ponižnosti: nadomestil ga je izraz, ki označuje človeka, kateri ve, kaj hoče, se zaveda samega sebe in ve, kje bo nehal. Zelo lepo se to bere in prijetno sliši!

Ob meji imamo neštetokrat priliko videti in se tudi porazgovoriti s tem novim slovenskim človekom. Ugotoviti moramo, da je v trditvah poklicnih besednikov nekaj resnice! Zunanji videz našega človeka se je res spremenil, a žal ne v njegov prid, kajti, ne glede na modno zunanjost, ki jo označuje večji ali manjši osebni okus in tudi večja ali manjša zmogljivost oblačilne industrije ter predvsem gospodarska zmogljivost posamezника, je izraz vseh teh slovenskih ljudi zaskrbljen, trpek, otopel, teman in pri mlajših celo posurovel. V teh obličjih ni videti nikake odločnosti ali celo samozavesti. V njihovih očeh preseneča nestalnost pogleda, ki izdaja zaskrbljenost in strah. Njihove kretnje kažejo nekak obrambni značaj, kot kretnje bokserja v ringu, ki nikdar ne ve, od kod pride naslednji udarec. Nasmeha na teh obličjih ne vidiš! Lepi mladeniški obrazi ti v svoji okorelosti že od daleč povedo, da jim je smeh nekaj tujega. Sploh se veselje pri njih izraža na nekak primitiven, prostaški način. Ni samo mladina, ki se ni naučila smeha, je tudi starina, ki je na smeh popolnoma pozabila. Čudno vpliva na svobodnega človeka zavist nekdanjih prijateljev in znancev, ki se čutijo skrajno ponižane v svojem človeškem dostojanstvu, kadar ugotovijo, da se ti še od srca smeješ zaradi česar koli. »Zavidam vas vse, da lahko preživite en dan v tako popolni brezskrbnosti in sproščenosti. Zavidam vam vaš prešeren smeh, ki me boli. *Mi se več ne znamo smejati!*« Te in sličnе izjave naših bratov iz matice nam zagrenijo tudi naš smeh in tudi naš zunanji izraz se nehote spremeni, naše oči se zameglijo, hrbtenica postaja okorela. Toliko, da ponižno ne prosimo svoje brate oproščenja, da smo lahko živeli le malo drugače, brezskrbneje in veselejše kot oni.

Trdijo uradni besedniki, da se je tudi v notranjosti spremenil slovenski človek. Berem nekje: »V suženjskem garanju za tujce preganjan in zapiran se je zavedal — da je tudi on človek, ki ima vso pravico sam odločati, kako bo živel.«

Lepe besede, ki jih prenesemo lahko na današnjega slovenskega človeka! Tistega človeka, ki ga je oblikovala popolna izguba svobode; tistega človeka, ki se je izgrajeval na udarniškem delu, na prisilnem delu, na predvojaških vajah, na obveznih mitingih, v neprostovoljni neiskrenosti do sočloveka in celo do staršev in bratov; tistega človeka, ki si komaj prosto izbira poklic, kaj še da bi odločal kako bo živel! Tistega človeka, ki so mu partijski oblastniki odvzeli zadnji izraz človeškega dostojanstva in ga vklenili v najpopolnejše duševno in telesno suženjstvo in mu pustili navidezno svobodo: da njim služi. Sklepamo, da so »ljudje« še samo ti partijski oblastniki, ki so »tisti štab, ki čuva vse pridobitve jugoslovanskih narodov in se nikomur več ne klanja. *V te ljudi imajo naši ljudje polno zaupanje*«.

Toda »ta štab« le obnemore v svoji čuvarski službi, kajti vsako leto preboluje država nove »suše«, vedno znova jo požge »slana« itd., kar ostane, pa požre birokratski kriminal, bodisi v industrijskih podjetjih ali v okrajnih in krajevnih odborih. Vsekakor je edino, kar je čudovitega, prav ta »štab«, ki misli za vse svobodne Slovence in tudi skrbi zanje, da se progresistično razvijajo navzven in navznotraj: od tod pride novi slovenski človek — ki se bo otresel nasilne pomasovljenosti... in bo kot nov človek šel na pot k svobodi in na sonce!

»TJA BOMO NAŠLI POT — KJER NJE SINOVI SI PROSTI VOLIJO VERO IN POSTAVE....«

ZAVIT GOVOR MALENKOVA

(Nadaljevanje s 1. strani)

zato naravnost zgodovinske važnosti. Kljub temu da sedi Berja že skoro mesec dni v zaporih Lubjanke, kjer je sam gospodaril z življenjem in smrtjo milijonov ljudi, so si mnenja, tako samih komunističnih prvakov kakor svobodnih zahodnih državnikov, še vedno nasprotujoča.

Nekateri strokovnjaki za sovjetska vprašanja govorijo in razpravljajo o novi znanosti »berjologiji« Ti »berjologi« se v glavnem razvrščajo v tri skupine, vsaka s svojo svojsko teorijo. Morda nam bodo prav te tri teorije v koristno razmišljevanje kremeljske uganke.

PRVA TEORIJA: *ZGOLJ OSEBNA BORBA ZA OBLAST*

Ta teorija prevladuje zlasti v ZDA. Washingtonski berjologi ne pripisujejo posebnih načelnih pomembnosti padcu Berje. Stalin — tako sodijo ti krogi — si je ustvaril sistem, po katerem je svoje glavne dediče: Malenkova, Berjo, Molotova in Bulganina tako spretno med seboj izintrigiral, da bi se ob njegovi smrti nobeden ne mogel dvigniti nad ostale. Po Stalinovi smrti pa se je Berji le posrečilo, da se je prekomolčil v ospredje. Medtem ko je Politbiro z amnestijo in drugimi neznatnimi sprostitvami poskušal z uvajanjem »nove politike«, se je Berji posrečilo vse te pobude prikazati kot svoje osebne zasluge. Na ta način je nameraval sebi skovati premoč, kar je združilo proti njemu ostalo trojico, ki se je požurila, da ga nenadoma in nepričakovano postavi na hladno. Zagovorniki te teorije so prepričani, da z odstranitvijo Berje ne bo prišlo do bistvenih sprememb kremeljske politične linije.

DRUGA TEORIJA: *ODLOČILA JE ARMADA*

Druga teorija, ki ima mnogo zagovornikov v severnih evropskih državah, sledi prvi, prihaja pa do drugačnih zaključkov. Berjologi druge teorije izjavljajo, da je osebno izpodrivanje vsekakor spravilo Berjo v Lubjanko, da pa je prišlo do odločitve, ko se je Rdeča armada postavila na stran preostale trojice. Ti strokovnjaki smatrajo, da sedanji razvoj prav tako ogroža Malenkova, kakor je pred kratkim ogrožal Berjo. Berjologi druge teorije napovedujejo, da stojimo pred bonapartističnim obdobjem ruske revolucije, čeprav med generaliteto še ni moči izluščiti najmočnejše figure. Jedro te teorije je, da pomeni padec Berje uvod v vojaško diktaturo. Zagovorniki te teorije mislijo, da se bo »razmehčana politična linija« uveljavljala tudi v bodoče.

TRETJA TEORIJA: *POVRATEK V STALINIZEM*

Ta teorija prevladuje v zahodnih evropskih državah in zastopa prav nasprotno mnenje. Ti berjologi trdijo, da pomeni padec Berje povratek v obstrmeči stalinizem. »Nova linija«, tako trdijo, je delo Berje. Prvih sto dni po Stalinovi smrti se je pričela uveljavljati dobro premišljena nova politika. Stalinistično krilo so izrinili. V zunanji in notranji politiki so se poborniki nove politike trudili, da odstranijo najslabše izrastke stalinizma. Osvoboditev judovskih zdravnikov naj bi bil prav tako zgovoren dokaz za to, kakor spremembe v georgijevski republiki. V sto dneh vladanja Berje je Stalinovo ime zavestno stopilo v ozadje celotne sovjetske politike.

Padec Berje, tako zatrjujejo zagovorniki tretje teorije, je posledica vstaje 17. junija. Ta vstaja je dokazala stari gardi, da je zamenjava železne Čujkove pesti z orokavičeno roko Semjonova v Vzhodni Nemčiji dokazala, da se bo sovjetska oblast po tej poti gotovo razlezla. Prav zato, tako poudarjajo ti berjologi, je vstaji takoj sledil temeljit preobrat v zadržanju civilnih in vojaških oblasti v Vzhodni Nemčiji. Med 17. in 27. junijem, tako ugotavljajo, se je Berja pogreznil.

Tudi ta teorija priznava, da je generaliteta izšla iz kremeljske borbe znatno pojačana, pušča pa odprto vprašanje, ali so generali ukrepali oziroma mogli ukrepati na lastno pest ali za tuj račun.

Vse tri teorije in dosledna razmišljanja o njihovih morebitnih veljavnostih in zmotah nam jasno izpričujejo pred kako zagonetnimi težkočami stoji Zahod v svojih odnosih do Sovjetske zveze. Stalin je bil več ali manj znana figura. Danes pa je povsem nemogoče oceniti, katere sile vladajo v Kremlju v tem trenutku in katere bodo odločale čez nekaj mesecev. Malenkova verjetno še dolgo ne bo mogoče smatrati za resničnega, pač pa samo za prehodnega gospodarja. Ostale sile, vključno armada pa so še vedno zavite v neprodirno meglo.

Vsekakor je treba računati s tem, da so izgledi za uspešno delo morebitne konference štirih, ki jo bodo komunistični zaslužkarji po sklepih in direktivah komunističnega festivala v Bukareští z vsem razpoložljivim tam-tamom ponovno propagirali, skrajno skeptični. Nihče izmed kremeljskih mogotcev ne bo tvegal, spuščati se v smotrno politiko, ki bi pomenila posredno odpoved stalinizmu. Samo taka politika pa bi lahko rodila pozitivne uspehe.

Če se pri tem spomnimo Churchillove pobude, se nam vrivajo pomisleki, ali se niso tudi pri tem velikem državniku pogoji za »smotrno politiko« že bistveno spremenili. Churchill je že večkrat dokazal, da razpolaga z izvrstnimi informacijami iz prve roke o političnih zamislih Sovjetije. Zato je tudi dobro vedel, kaj se je dogajalo v onih sto dneh »nove politike« danes zavrženega Berje. Kaj je danes od tega še ostalo, ve verjetno zopet Sir Winston Churchill.

Čudna pota komunistične dialektike

Vlajko Begović: »Brezposelnost je nujna in potrebna, ker jugoslovansko gospodarstvo nujno potrebuje rezervo delovne sile....«

Milajko Todorović: »Brezposelnost je bogastvo in ne beda....«

»*Primorski dnevnik*«: »Brezposelnost je najprimernejše sredstvo za nečloveško izkoriščanje delovne sile.«

JESENSKO SLAVJE SDZ NA OPČINAH BO 30. AVGUSTA

VESTI s TRŽAŠKEGA

Demokrščanska socialna politika

Kot v Italiji, tako je tudi v Trstu demokrščanska socialna politika doživela poguben poraz. Dokazuje nam to med drugim tudi dejstvo, da je samozvana Socialistična stranka Julijske krajine čutila končno le potrebo po samostojnejšem političnem nastopanju izven občinskega koalicijskega hleva in daleč od demokrščanskih jasli, da bi mogla tako izvajati svoj socialni program.

Prvi znak za propad demokrščanske socialne politike v Trstu nam je dalo razpravljanje v tržaškem občinskem svetu ob priliki sklepanja o zvišanju občinske trošarine na elektriko od éne na deset lir za kilovatno uro.

Ta predlog občinskega odbora je naletel na grajo celo med samimi pristaši iredentističnih skupin, ki sežejo po napadalnih izrazih na račun občinskega ožjega odbora le redkokdaj, da ne bi s tem spodprli indipendentistične protiitalijanske gonjee. Celo med demokrščani so bila mnenja zelo deljena zaradi županove iznajdljive gibčnosti pri navijanju davčnega vijaka. Ta opozicija v sami demokrščanski stranki je pravilno uvidela, da občinskega proračuna ni mogoče rešiti s povečanjem obdavčenja mestnega prebivalstva, ki nosi občutno davčno breme, zamolčali so pa, da bi manjkajoča sredstva občinska uprava z lahkoto dosegla, ko bi poslala nazaj v Italijo vse one tisoče stalnih in začasnih uslužbencev, ki jih je s preveliko lahkomišljenostjo prevzela v službo, ko je po vojni sprejela pod svoje varstvo vse one razne občinske in druge državne uradnike, ki so se vračali v grešno pribežališče tržaškega mesta po svoji pustolovščini na Balkanu, kamor so šli upravljat ozemlja, ki jih je zavzela in nato sproti izgubljala Mussolinijeva vojska.

Naš obč. svetovalec, dr. Josip Agneletto, je pred časom to vprašanje že postavil na seji obč. sveta, seveda brez vsakega uspeha. Saj je splošno znano, da je velika večina tržaških občinskih proračunskih postavk namenjena plačanju občinskih uslužbencev. Ko bi pa župan predlog dr. J. Agneletta uvaževal, bi prištedil precejšnje zneske, ki bi jih lahko koristneje obrnil in mogel med drugim z njimi zaposliti tudi mnogo domačih brezposelnih.

Župan ni pričakoval, da bo njegov predlog o povišanju obč. trošarine na elektriko naletel na tak val neodobravanja celo med večinskimi svetovalci. Pobral je šila in kopita, zapustil demonstrativno sejo obč. sveta in jo odkuril v Rim po nasvete in navodila.

Pred magistratom pa so ga sprejeli zvižgajoči prebivalci, v glavnem delavci, ki so tako dovolj zgovorno dokazali, kako socialna je demokrščanska občinska uprava. Pri povratku pa je imel maš župan še to smolo, da je privozil v Trst, ki je bil zatemnjen kot med vojno, ker so vsi tržaški trgovci sklenili, da ne bodo več razsvetljevali svojih izložb, dokler ne bo občina odpravila trošarine na električno razsvetljavo.

10. avgusta so stopili v stavko tudi uslužbenci mestnega tramvajskega, električnega in vodovodnega podjetja ACEGAT. To je nov dokaz demokrščanske socialne politike in njihovega praktičnega izvajanja raznih papeževih enciklik o socialni zaščiti delavcev!

Izvedeli smo, da so v Združenih državah pred kratkim industrijci sami uvideli, da je vzrok raznim stavkam često v kratkovidnem odrekanju utemeljenosti delavskih zahtev po izboljšanju njihove življenjske ravni, zaradi česar so zvišali minimalne mezde od 50 na 75 centov na uro.

Ali se italijanski demokrščani zares ne morejo dokopati do tega prepričanja sami od sebe?

Ali se bodo še na prihodnjih volitvah upali nastopati z gesli o svoji toliko opevani socialni pravičnosti?

Volivci so strogi sodniki. Zato bodo pri prihodnjih volitvah primerno obsodili tudi občinske klovne, katerim ne uspeva več varanje tržaškega prebivalstva zdaj s široko nasmejanim obrazom operetnega kozerja, zdaj pa s tužno jokavim izrazom preganjanega istrskega begunca.

Komunistična „samostojnost"

K. S. je pri tržaškem komunističnem »Delu« nekak tolmač za slovenske politične zadeve na našem ozemlju. Škoda, da je še vedno tako očitno sprt s književno slovenščino, čeprav je še tako mlad in menda tudi nadarjen.

V zvezi z odpovedjo PSVG na nadaljnje sodelovanje z režimskimi strankami, se je K. S. zaletel tudi na »polje« SDZ in s tipično komunistično dialektiko skušal zvariti neko namišljeno podobnost med PSVG in SDZ. Svojim redkim bralcem je K. S. odkril nič več in nič manj kot tole modrost: »(SDZ) do sedaj pa ni nikoli dokazala, da lahko vodi samostojno politiko. V zadnjem času se je zaradi svojih voditeljev (?!) še bolj približala titovcem, ki na slovenskem polju igrajo vlogo demokristjanov.«

Vemo prav dobro, da so razni komunistični zaslužkarji precej nerodni spletkarji, ki jim je resnica deveta briga, vendar bi jim človek prisodil malo več pameti in predvsem previdnosti. Kaj ne ve K. S., da Vittorio Vidali niti kihniti ne sme, če mu Togliatti ni dal za to potrebnega blagoslova. Prav Aldo Slavec iz Nabrežine bi lahko marsikaj povedal o »samostojnosti« komunističnih voditeljev, saj so mu več ko enkrat prav zaradi poskušane »samostojnosti« v Trstu pošteno oprali glavo!

Prav zato, ker je SDZ edina slovenska politična skupnost na tem ozemlju, ki popolnoma samostojno vodi svojo politiko, kar je posebno očitno dokazala prav tu v Nabrežini, ne bodo kominformistične spletke ločile pristašev SDZ od vodstva, ki si ga je izvolilo na resnično demokratični način.

SDZ se nima od nikogar odlepiti in se nikomer tudi ne bo prilepila.

ZDRAVNIK
Dr. FRANJO DELAK
v TRSTU
sprejema od 15. - 17. ure
v ulici Commerciale št. 10-II
Pokličite tel. št. 31813
Stanovanje: Strada di Fiume 20/III

Mizarji kmetovalci podjetniki!
Deske smrekove, macesnove in trdih lesov, trame in parkete nudi najugodneje
CALEA
TEL. 90441
TRST
Viale Sonnino, 24

Ne izgubljajte časa po nepotrebnem!
Agencija Celeritas
TRST, ul. Machiavelli 13, tel. 31-404
Vam v najkrajšem času oskrbi vsakovrstne uradne listine, potne liste, vizume, anagrafske izpiske, prevode v in iz tujih jezikov, overovljenje uradnih aktov. Izpolnjuje prošnje za prehod meje v FLRJ in jih izroča Delegaciji v rešitev.
Vse v najkrajšem času in za nizek honorar
Se priporočamo!

IZ DOLINE

Blagoslovitev novega zvonika

V nedeljo popoldne je Dolina res doživela svoj največji praznik — blagohlovitev zvonika. Pravzaprav ni bil to samo praznik dolinske fare in občine, bil je to praznik vsega tržaškega Brega, ki se je to popoldne zbral sredi Doline.

Domačini so se za ta praznik lepo pripravili. Niti rdeči župan ni mogel stati mirno ob strani in gledati, s kakšnim navdušenjem se njegovi podložniki pripravljajo na ta veliki cerkveni praznik. Tudi on je po svoje poskrbel, da je bilo že samo pričakovanje tega velikega dne nadvse zanimivo.

Prijetno veselo pritrkovanje zadnjih dni, umetni ognji na predvečer, umetne in ponarodele cerkvene in narodne pesmi, katere so zvočniki prenašali daleč okrog Doline, vse to je poživilo veselo razpoloženje Dolinčanov in dalo jasen verski in narodni pečat temu prazniku.

Ogromna množica ljudi z Brega in tudi iz mesta samega ter iz oddaljenejših krajev je že v zgodnjih popoldanskih urah čakala veselega trenutka. Ob prihodu tržaškega škofa in visokih civilnih oblasti iz Trst se je začela slovesnost. Obred sam je bil kratek, a svečan.

Prijetno smo bili presenečeni, ko je g. škof spregovoril v slovenski vasi v lepem slovenskem jeziku. Kratek nagovor v slovenščini je bil res lepo, čisto in pravilno podan ter je vzbudil v človeku vtis, da ni nekaj naučenega, nekaj mehaničnega, pač pa da je vsaka beseda — tudi tehnični strokovni izrazi — živa beseda in ne mrtev prevod. Prepričani smo, da so te slovenske besede dobile v slovenskih dušah stokrat večji odmev, kot še tako skrbno pripravljen italijanski govor. Kristus je bil pač velik poznavalec človeškega srca in ni brezsmiseln njegov ukaz: »Pojdite in učite vse narode« — se razume v jeziku, ki ga poznajo!

Za škofom in domačim župnikom, ki sta v glavnem v svojem nagovoru poudarila misel hvaležnosti Bogu in vsem, ki so kakor koli pripomogli, da se danes ponosno dviga proti nebu lep dolinski zvonik, je povzel besedo dolinski župan, kominformist Lovriha.

Pravzaprav bi on — dosledno svojemu prepričanemu materialističnemu in priznanemu ateizmu ne imel kaj iskati na teh cerkvenih pristno verskih in duhovnih prireditvah. Toda veliko zanimanje njegovih podložnikov za to slovesnost — morda proti njegovi volji — mu je narekovalo, da se vrže z vso svojo težo tudi on v ta praznik in ga, kolikor se pač da, izkoristi v svoje namene. Zato se je tudi na vso moč potrudil, da je prišel v nedeljo popoldne do besede. Take prilike so pač izjemne, da bi taki ogromni množici na tržaškem Bregu lahko govoril rdeči župan.

Povedal ni pravzaprav nič posebnega. Menda bi rad povedal svojim izrednim poslušalcem, da so drugi problemi važnejši, kot je graditev takih cerkvenih stolpov. Ti problemi bi bili n. pr. stanovanja za delavce, ceste, ki bi morale biti bolj solidno asfaltirane in ne tako, da trajajo samo za kratko dobo županovanja.... Svoj dvojezični govor je končal s pozivom na prijatelje in ne tovariše, naj le še pridejo v Dolino, čeprav nad njo kraljuje križ....

S tem govorom se je uradno končal dolinski praznik. Prisotni so odšli menda vsak v svojem starem prepričanju bogatejši za nov doživljaj, ki pa ni pustil nikakega trajnejšega učinka.

Dolinski zvonik zopet stoji in izpolnjuje svoje poslanstvo kot prejšnji, ki je podlegel streli med viharjem. Bo ta novi zvonik, ki ni zrastel iz žuljev vernih faranov, kljuboval novemu viharju, ki že buči nekje v daljavi?!...

Seja občinskega odbora v Nabrežini

4. avgusta je bila seja obč. odbora občine Devin-Nabrežina.

Župan je poročal, da je za mesec avgust ostalo enako število delavcev pri delih SELAD-a kot v juliju.

Nato je prečital pismo oddelka javnih del ZVU, v katerem sporoča, da ne sprejme predloga obč. sveta, po katerem bi imel le obč. svet pravico do razdeljevanja stanovanj v novih ljudskih hišah. Tak način razdelitve stanovanj naj ne bi bil v skladu z obstoječimi zakoni in ukazi ZVU; pričakuje druge predloge v tej zadevi. Te bo stavil obč. svet na svojem prihodnjem zasedanju.

Župan je še poročal, da je ob predložitvi obč. predloga za gospodarski načrt št. 12 — v znesku približno 60 milijonov lir — načelnik oddelka za javna dela pri ZVU odobril in pristal na znesek 15 milijonov lir. Pozneje je od istega oddelka dospel poziv, naj še pripravijo načrte in cenitve del, vključenih v gospodarski načrt št. 12 v znesku 13.5 milijonov lir, češ da bodo v kratkem izdali končno odobritev. Sedaj pa so prejeli končno odobren načrt v znesku 9.450.000 lir, ki je razdeljen na sledeče postavke:

1) za preureditev stare šole v Sempolaju v otroški vrtec . .	1.750.000 lir
2) popravila cerkvenih streh .	1.200.000 »
3) asfaltiranje poti po vasi v Sempolaju . .	3.000.000 »
4) napeljava električne razsvetljave ob cesti Nabrežina Sv. Križ	1.500.000 »
5) vzdrževanje občinskih poti in trgov	2.000.000 »
Skupno	9.450.000 lir

V tej zadevi bo obč. odbor napravil potrebne korake, da višja oblastva obvesti o zapostavljanju naše občine pri razdelitvi sredstev za javna dela.

Občinski odborniki so nato razpravljali o stanju poti, poškodovanih po zavezniških četah, in sprejeli sklep, da bodo glede tega vložili pritožbo na pristojna mesta.

Sklenili so še takoj urediti in odpreti občinski zdravniški ambulatorij v Mavhinjah ter razpisati službo šolskega sluge in postrežnice za novo šolo v Nabrežini. Prošnje na kolkovanem papirju za 100 lir je treba vložiti do 31. t. m.

Na koncu so še vzeli na znanje, da je nastopil službo poljski čuvaj Ivan Caharija, kateremu bo od 15. avgusta pa do trgatve dodeljen v pomoč pomožni poljski čuvaj Avgust Caharija.

Komunistični župan in „mesec tiska"

Vsako leto ob času kislih kumar tudi komunistični zaslužkarji redno razprodajajo svojo duševno kramo v obliki »mesecev tiska«.

Tako kakor tržaški trgovci poučujejo svoje prodajalce o čim učinkovitejšem ponujanju blaga in izdelkov, tako zbirajo tudi kremeljski agenti svoje agit-propovke, kjer jim v celicah odkrivajo skrivnosti moderne prodaje tehnike. Za poklicne mešetarje taka poučevanja res niso težavna, težave so zgolj z robo, o kateri je pred kratkim župan vzhodnega Berlina, Ebert povedal tole: »Prav vseeno je, kateri časnik na našem ozemlju vzameš v roko. Vsi članki v vseh naših časnikih so si podobni kot jajce jajcu. Naš tisk je nezanimiv in dolgočasen!« Ebert, ki je majhen sin velikega očeta, ni s tem povedal nič novega.

Dobro pa bi bilo, da bi v tržaških celicah v prvi vrsti razpravljali o tej za enkrat še ne »likvidirani« sodbi in tudi o tem, ali ne bi kazalo nekaj urednikov »Dela« poslati v slovensko nižjo gimnazijo, kjer bi se poučili o rabi slovenske slovnice in pravopisa.

POROKA

9. avgusta sta se v župni cerkvi v Barkovljah poročila gdč. Sonja Pertot, hčerka ugledne in zavedne barkovljanske slovenske družine, in g. Georg Steiner Mocquin. Novoporočencema želimo obilo sreče na novi življenjski poti.

† Teodor Sporer

V soboto 8. avgusta je po dolgi bolezni umrl v tržaški bolnišnici glavni tajnik Fronte za neodvisnost, Teodor Sporer, v starosti 62 let.

Kljub bolezni, ki ga je dve leti držala vklenjenega na posteljo, je pokojnik še dalje vodil organizacijsko in politično delo Fronte za neodvisnost. Prav tako je z bolniške postelje vodil udeležbo svoje skupine pri zadnjih upravnih volitvah v Trstu. Ves čas je sodeloval tudi pri svojem glasilu »Trieste-Sera«.

Njegov pogreb je bil v ponedeljek, 10. avgusta popoldne. Udeležili so se ga vsi vidnejši zastopniki tržaških indipendentističnih političnih skupin. Odsotnega predsednika SDZ je zastopal na pogrebu zvezin tajnik, prof. Ivan Rudolf.

Pred cerkvijo sv. Antona novega se je od pokojnika poslovil vodja Tržaškega bloka, dr. Mario Stocca. Nato je sprevod krenil do sedeža Fronte za neodvisnost, kjer je Teodor Sporer dobil zadnji pozdrav s tržaško državno zastavo, od svojega gibanja.

FILMI AIS-a

Filmski odsek Zavezniške poročevalske službe bo predvajal prihodnji teden znanstvene in dokumentarne flime v naslednjih krajih:

v ponedeljek 17. avgusta: v Mavhinjah, Medji vasi in Sv. Križu;
v torek 18. avgusta: na Katinari, pri Sv. Alojziju in v Ricmanjih;
v sredo 19. avgusta: v Miljah, v Dolini in v Lonjerju;
v četrtek 20. avgusta: v Trebčah, v Boljuncu in pri Sv. Ivanu;
v petek 21. avgusta: pri Sv. Jakobu, v Domju in v Borštu;
v soboto 22. avgusta: v Sv. Križu, v Devinu in v Vergerijevi ulici v Trstu.

Začetek vselej ob 20.30. Ker ima filmski odsek Zavezniške poročevalske službe na razpolago tudi slovenske filme, naj se naši somišljeniki zanje zanimajo!

DAROVI: Družina I. Tomažič daruje ob prvi obletnici smrti Sergija Tončiča 2.000 lir, Ignac Marc pa 1.000 lir za SDD.

Odgovorni urednik: *dr. Janko Jež*
Tiska:
tiskarna »Adria«, d. d. v Trstu

ZOBOZDRAVNIK
Dr. STANISLAV PAVLICA
sprejema od 9 - 12 in od 17 - 19
TRST, VIA COMMERCIALE 10-II., TEL. 31-813

Damske letne obleke
za vse okuse po nizkih cenah
Krila 1900-2800
elegantna-zadnja moda 3000 lir
Obleke 2900-5000
iz „Everglaze" blaga lir
Magazzini del Corso
TRST - CORSO 1, GALLERIA PROTTI

DARILNE PAKETE
ZA JUGOSLAVIJO
živila, tehnične predmete (šivalne stroje, radijske aparate, kolesa, štedilnike itd.; harmonike, tekstilno blago itd.), razpošilja najhitreje in najbolj zanesljivo
INTEREXPORT-TRST
BREDA RUS - MIKULETIČ & MILAN BJELICA - ŽIVKOVIČ
Obrnite se osebno ali pismeno na naš naslov in zahtevajte neobvezne ponudbe:
URAD - Riva Grumola 6.I., tel. 29-302 - P. O. Box 1219
Skladišče: Punto Franco Vecchio mag. 2.III., tel. 7232
Pošiljamo samo kakovostno prvovrstno blago po nizkih cenah in jamčimo za vsako pošiljko

Vsakovrstno pohištvo:
SPALNICE - JEDILNICE - KUHINJE ITD. — PO NAROČILU IZVRŠI VSAKO DELO — POROSTVO ZA DOBER NAKUP — TOVARNIŠKE CENE — DELO SOLIDNO — DOMAČA TVRDKA
Tovarna pohištva
Tel. 32
PRINČIČ
KRMIN
Cormons - prov. Gorizia

Darilne pakete po vsej Evropi
dostavlja TVRDKA
Najhitrejša in najsolidnejša postrežba!
Jamčimo za sigurno dostavo vsake pošiljke
CITRUS
IMPORT & EXPORT
Lastnik: Aleksander Goljevšček
TRST - Ul. Torrebianca 27 - Telefon 24-467 - P.O.B. 522